

i Festus amb el sentit d'«amulets, talismans»: excel·lent *pledge* contra els mals esperits, potser contra la fatalitat!

DERIV.: *Pliu*, *plivi*, en els nostres *Usatges* amb el sentit de 'garantia': «es establí que nul hom no pey- 5 nor altruis coses, per *pliu* ni per altre afer, c'ab altre aya fet, jasia ço que o solva», «De tots los plets comunals, no covén ésser plus de quatre: l'un, en què sia dret fermat per *plivis* o per pena covinentment ---» (NCL., 131, 66). *Plegença* 'oferta': «Jo-us faç gràcies 10 d'aço que vós dehits e de la *plagenssa* que-m fets», Desclot, § 153, NCL. v, 32.23: resultat d'un compromís entre *plevença* i el seu sinònim *plege* PRAEBIUM. *Plevença* no està documentat en català, sí en llengua d'oc; però tenim *plivent*: «e que se vage retrahen / so de què s'és anat *plivent*», *Fasset*, p. 214 i + *plivença* 'profit' (Rubio Vela, *op. cit.*, 93.26).

1 En 27/26.38 el mot figura en un text més alterat, amb obscuritats semàntiques i mètriques. En 84r1 (canç. R, n. 10), sembla com si hi hagués un **pleior* 20 o **ple(i)dor* derivat, si bé corromput en *plor* pel copista. Es podria conjecturar que el cogn. occidental *Pleyan* o *Plejan* vagi significa 'garantidor', derivat del nostre *plege* (infra), i el NL ribag. *Plangenia* < *Pleyan* o *Plejan* vagi significar 'garantidor', derivat de 'terra penyorada o hipotecada'; coses incertes car també fóra raonable partir d'un *PLEBIANUS en el sentit de 'rector de parròquia' (veg. supra PLEBS).

2 És sabut que l'origen d'aquest mot quasi paneuropeu constitueix un gros problema: el PLOUM *Raeti* 30 *vocant* de Plini, i totes les qüestions tractades per Jud, *Romanische Sprachgesch. und Sprachgeogr.*, 433-34 i 37-38. En l'article LLABIEGO del DCEC/DECH vaig afegir-hi un conjectural hispano-cèltic *(P)LAUVUM. El tipus del lit. *plūgas* i eslau *plugú* és 35 comú a totes les llengües eslaves: en rus antic es documenta des de c. 981, i avui el rus és l'única llengua de la família on s'ha perdut: no es documenta en paleoslau però sí en eslavó de Sèrbia i de Rússia, i resta viu en totes les altres llengües esla- 40 ves. Fins s'ha cregut que pogué ser d'origen eslau pertot, ateses certes connexions dins aquesta família: Vasmer ho nega, probablement amb raó (tot i que dos lingüistes soviètics hi han insistit en els anys 1956-8) (veg. l'*Etim. Slovar* de Vasmer-Trubačev III, 187); però potser no en tenen ell ni altres alemanys en afirmar que en eslau és manlevat del germànic. Més aviat comuna procedència d'un mot paleo-europeu alpino-carpàtic.

Plexe, i compostos en *plexi-*, *plicar*, *plicat*, V. *plegar*

PLIF, PLIM, PLOF i anàlegs, de creació expressiva o onomatopèica. En part en combinacions alternants *plif-plaf*, *plim-plam* etc. *Plof* ha mostrat tendència a 55 concretar-se com a expressió del so d'una cosa que cau o topa damunt d'una altra, blana, tova, l'una o l'altra. D'aquí l'aplicació als borrallons de neu o de llana o cotó: «al voltant del casal, baix la influència de la temperatura suau, *plofes* de neu cauen dels arbres», Bosch 60

de la Trinxeria (*Montalbà*, 76). I b. emp. + *plofis* 'dona molt gandula' (és una *plòfis*, Llofriu, BDLC XIV, 165), suggerint que a cada pas es deixa caure mollament asseguda. *Plim* — a mi *plim!* — s'usava molt en el primer 5 terç del nostre segle (recordo de cap a 1913) per expressar indiferència, tant en cat. com en cast. («ostensiblement ha fet amb mi l'indiferent: per mi, *plim*» escrivia un oncle al meu pare, 1917) — a Bna. pronunciat *plim*, a Madrid *plin* — i per diverses raons és dubtós que vingui, espècie que ha circulat molt en aquella ciutat, del nom del general Prim (veg. les cites castel·lanes que aplega MLWagner, *RFgn.* LXX, 195): no pas perquè no sigui segur que el coratjós polític fou mirat amb odi (i aparentat menyspreu) per molta gent 15 d'aquella ciutat, per la seva voluntat liberal i democràtica que li costà l'assassinat (tolerat o encoratjat oficialment), i pel seu natural català.

Plint, pres del ll. *plinthus*, i aquest, del gr. *πλινθος* 20 id., pròpiament 'rajola'.

Plintimirai, V. *prim* *Pliocèn*, *pliocènic*, V. *pleonasmè* *Pli(s)sar*, V. *plegar* *Plivent*, *plivi*, V. *plevir* *Ploguda*, *ploguer* etc., *plòicar*, *plòinejar*, *plòiscar*, 25 *-squejar*, *plòisquella*, V. *ploure*

PLOM, del ll. PLUMBUM id. □ 1.ª doc.: 1249.

DAG, i *AlcM* el citen d'una tarifa d'Alzira de 1249 i d'un doc. barceloní de 1252. «¿Per què és més amada 30 corporal riquesa que sperital? --- un hom atrobà 2 diners: la un era de lautó e l'altre era de argent; aquell hom se cuydà que lo diner de argent fos de *plom*, e que lo diner de lautó fos de aur, e amà més lo diner de lautó ---». Lluïl (*Merav.* VIII, § 41, Ag. II, 125). «Que null hom --- no gos portar per dins Barce- 35 lona pilota de *plom* ne d'altre metayl --- e si la gita contra altre, que li cost 300 sols.», S. XIV (BABL XI, 304); més tard, amb aqueixa expressió (cf. *PILOTA*) s'entenen bales d'arma de foc: «pòlvora ---; pilotes 40 de *plom* o estany: glandes plumbeae, vel stanneae», OPou (*TbPu.*, 172).

Des dels orígens es troben en català moltes mencions de mines i mena de *plom*, en particular entorn del Canigó: «tot argent e *plom*, si-s trobava en lo dit 45 loc en plata [en làmina depurada], lo qual al Sr. Rey retenem»; i, d'altra banda, «pusquen penre e fondre e esarenar [primer escrit *desarenar*] tota aquella cacarassa, o lopis, de mena de *plom*, que és romàs --- on són les dites lòpies e escobi<1>les ---» en disposicions de 1321, relatives a aquella zona; «plata <id.> 50 de *plom* ---» 1415 (*InuLC.*, s. v. *plata* i *lòpi(a)*).

És sabut que en l'Antiguitat el plom venia d'Espanya al món italo-grec: n'abunden els testimonis històrics i epigràfics, corroborats per fets lingüístics i per 55 l'onomàstica: tenim el nom de tribu ibèrica *Plumbarii* transmès per la documentació antiga. Es creu per tant que són d'origen mediterrani (probablement hispànic, i en tot cas no indoeuropeu), tant el ll. *plumbum*, com les formes gregues *βόλμιος* i *μόλυβδος*, com el nom germ. (esc. ant. *blī*, a.-al. ant. *blīo/blīwes*, al. *blei*) i